

Viêm teo niêm mạc dạ dày

→ BS. NGUYỄN BACH ĐĂNG

Viêm teo niêm mạc dạ dày là một thuật ngữ mô học với đặc trưng viêm mạn tính, tế bào tuyến của niêm mạc dạ dày mất đi hoặc bị thay thế bằng các tế bào biểu mô dạng niêm mạc ruột, các tuyến môn vị và mô xơ. Đây là biểu hiện giai đoạn cuối của các bệnh lý viêm dạ dày mạn tính khác; trong đó viêm teo niêm mạc dạ dày do vi khuẩn *Helicobacter pylori* thường không có triệu chứng nhưng nguy cơ diễn tiến tới ung thư dạ dày rất cao.

Viêm teo niêm mạc dạ dày hay còn gọi là viêm teo dạ dày là kết quả cuối cùng của một quá trình viêm dạ dày mạn tính kéo dài và rất hay gặp ở bệnh nhân ung thư dạ dày.

Theo Correa P. và cộng sự (1985), có 3 týp viêm teo dạ dày.

- **Viêm teo dạ dày do môi trường:** thường do độc tố hoặc vi khuẩn gây ra và thường bắt đầu từ hang vị (viêm dạ dày týp B). Loại này thường gặp ở bệnh nhân ung thư dạ dày.

- **Viêm teo dạ dày tự miễn:** thường bắt đầu từ thân vị, do cơ chế tự miễn dịch. Tình trạng này thường thiếu máu Biermer và cũng có liên quan với ung thư dạ dày, dù có nhiễm vi khuẩn *H. pylori* hay không.

- **Viêm teo dạ dày giảm tiết:** thường có liên quan tới loét dạ dày tá tràng và ít có liên quan tới ung thư dạ dày.

Trong viêm dạ dày do vi khuẩn *H. pylori* có thể hình dung là hàng loạt kích thích ban đầu do nhiễm

vi khuẩn đã gây ra những sai lầm trong hệ gen của tế bào. Lúc đầu viêm cấp rồi viêm mạn, về sau là viêm teo, dị sản ruột và không do bản thân vi khuẩn gây ra.

Cũng giống như các thể viêm dạ dày mạn tính khác, viêm teo niêm mạc dạ dày không có dấu hiệu lâm sàng đặc trưng. Bệnh nhân có những rối loạn cơ năng tương tự như trong rối loạn tiêu hóa xảy ra sớm sau khi ăn, nhất là sau bữa ăn trưa. Đó là cảm giác nặng bụng, ợ hơi, nhức đầu, mất ngủ, cảm giác đắng miệng vào buổi sáng, buồn nôn, nôn, chán ăn, táo lòng thất thường; nóng rát vùng thượng vị xuất hiện sau hoặc trong khi ăn, đặc biệt rõ sau khi ăn uống một số thứ: bia, rượu, gia vị cay chua hoặc ngọt. Sau ăn mở xuất hiện nóng rát có thể là do trào ngược dịch mật vào dạ dày. Có một số trường hợp nóng rát xuất hiện muộn sau bữa ăn; Đau vùng thượng vị: không đau dữ dội, thường chỉ là cảm giác khó chịu, âm ỉ thường xuyên tăng lên sau khi ăn.

Chẩn đoán viêm teo dạ dày

Khi bệnh nhân có những triệu chứng nghi ngờ cần được chỉ định nội soi dạ dày và làm xét nghiệm mô bệnh học.

Trên nội soi, niêm mạc dạ dày trở thành nhợt nhạt, bề mặt nhẵn bóng, có thể thấy được hệ thống mạch máu dưới niêm mạc. Ngoài ra có thể thấy được những đảo dạng u vàng, giả polyp.

Tuy nhiên, chẩn đoán cần dựa vào mô học vì nội soi chỉ có giá trị vừa phải trong chẩn đoán viêm dạ dày mạn. Đặc biệt là trong chẩn đoán viêm dạ dày ở phần cao.

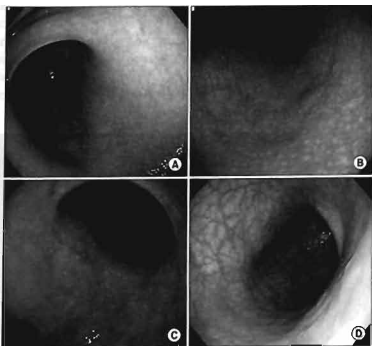
Xét nghiệm mô bệnh học giúp đánh giá mức độ và sự phân bố của viêm teo niêm mạc dạ dày cũng như phát hiện có hay không vi khuẩn *H. pylori*.

Xác định viêm teo niêm mạc dạ dày do tự miễn dựa vào xét nghiệm kháng thể kháng tế bào thành và yếu tố nội, định lượng cobalamin, gastrin trong máu...

Điều trị như thế nào?

Tùy theo nguyên nhân và thể viêm teo dạ dày mà có phương hướng điều trị khác nhau. Tối ưu là điều trị theo 3 mục tiêu: loại trừ tác nhân gây bệnh, đặc biệt là trong trường hợp viêm teo do nhiễm vi khuẩn *H. pylori*; điều trị các triệu chứng của viêm teo niêm mạc dạ dày do tự miễn; cuối cùng là cố gắng đảo ngược quá trình viêm teo.

Điều trị diệt vi khuẩn *H. pylori* cần phối hợp kháng sinh và các tác nhân chống tiết acid như thuốc ức chế bơm proton, ranitidin bismuth citrat (RBC). Việc không tuân thủ điều trị và vi khuẩn kháng kháng

Hình ảnh niêm mạc dạ dày qua nội soi điển từ: A: không teo; B: teo nhẹ; C: teo vừa; D: teo nặng. Nguồn: koreamed.org

Ngày 10.9.2014, Ban Thường trực UBTTWMTQVN đã tổ chức lễ ký kết "Chương trình phối hợp giám sát việc chấp hành pháp luật của các cơ sở y tế tư nhân" đã được ký kết giữa Ban Thường trực Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Bộ Y tế, Liên hiệp các hội Khoa học Kỹ thuật Việt Nam, Tổng hội Y học Việt Nam và Hội Dược học Việt Nam. Phó Thủ tướng, Chủ tịch MTTQVN Nguyễn

Thiện Nhân, Bộ trưởng Y tế Nguyễn Thị Kim Tiến cùng đại diện của 3 Hội đã đến dự và ký vào Chương trình này.

Trong thời gian qua các phương tiện thông tin đại chúng đã phản ánh nhiều vi phạm pháp luật của các cơ sở y tế tư nhân. Mặt trận Tổ quốc vừa có chức năng giám sát việc thực thi các văn bản pháp luật, vừa góp phần phân biệt xã hội trong quá trình thực hiện các chính sách của Đảng và Nhà nước. Các hội chuyên môn như Tổng Hội Y học VN, Hội Dược học VN nắm được chuyên môn và có mạng lưới rộng khắp, sẽ là những cơ sở tin cậy cho việc triển khai Chương trình giám sát này.

Chương trình phối hợp giám sát để ra cho nhiều năm. Trước mắt, trong năm 2014 sẽ tổ chức thi chọn ở Hà Nội và Hải Dương. Sau đó rút kinh nghiệm và triển khai ra toàn quốc trong các năm sau.

Với sự tham gia của MTTQ và các hội việc giám sát chấp hành pháp luật của các cơ sở y tế tư nhân không chỉ có một chiều như thanh tra nhà nước thường làm. Ngoài giám sát, các tổ chức quần chúng như Mặt trận và các hội còn góp phần phân biệt các chính sách của Nhà nước trong các văn bản pháp qui trong quá trình triển khai, những nguyện vọng, phản ánh của người dân về dịch vụ y tế tư nhân hay phản ánh của các cơ sở y tế tư nhân trong việc thực thi qui chế, luật lệ của Nhà nước.

→ XUÂN HÙNG

sinh là yếu tố quan trọng dẫn tới đáp ứng điều trị kém. Hiện nay, phác đồ diệt *H. pylori* được khuyến cáo là 3 thuốc cho đợt điều trị đầu tiên, nếu không có hiệu quả sẽ được thay bằng phác đồ 4 thuốc sau đó. Mỗi đợt điều trị từ 10 – 14 ngày.

Viêm teo niêm mạc dạ dày tự miễn tập trung vào điều trị giảm viêm, điều trị triệu chứng, bổ sung vitamin B12, giảm các yếu tố kích ứng quá trình tự miễn: vi khuẩn *H. pylori*, các gia vị kích ứng dạ dày...

Bên cạnh đó cần ăn chậm, nhai kỹ, ăn những loại thức ăn dễ tiêu, nấu chín kỹ, khoảng cách giữa các bữa ăn hợp lý. Tránh loại thức ăn nhiều chất xơ, quá nóng, quá lạnh hoặc cứng rắn. Kiêng các chất cay, chua, mỡ rán, rượu, cà phê, thuốc lá. Điều trị triệt để các bệnh lý dạ dày mạn tính trước đó nếu có.

Viêm teo niêm mạc dạ dày là hậu quả của quá trình viêm mạn tính dài ngày ở dạ dày, có nguy cơ cao dẫn tới ung thư dạ dày, triệu chứng lâm sàng không đặc hiệu, dễ nhầm lẫn với các bệnh lý tiêu hóa khác. Do vậy khi có các bệnh lý viêm - loét dạ dày cần tuân thủ phác đồ điều trị triệt để tránh dẫn tới viêm teo niêm mạc dạ dày. Khi đã được chẩn đoán viêm teo niêm mạc dạ dày cần điều trị sớm, triệt để, theo dõi thường xuyên qua nội soi 6 tháng 1 lần để kịp thời phát hiện các tổn thương ác tính. ❀

ữa là một thức uống dinh dưỡng, cung cấp những giá trị dinh dưỡng cân bằng với đầy đủ năng lượng, protein chất lượng tốt, giàu vitamin, khoáng chất, chất béo... Tất cả các chất dinh dưỡng này đều ở dạng dễ hấp thu, hỗ trợ tái da cho sự hình thành và hoàn thiện các bộ phận chức năng của con người.

Tuy nhiên, không phải tất cả mọi người đều biết sử dụng đúng cách để phát huy tối ưu các giá trị trong sữa, để tận dụng tối đa giá trị dinh dưỡng của nguồn thực phẩm thiên nhiên này. Với các thông tin dưới đây hy vọng sẽ góp phần giúp chúng ta dùng sữa một cách hiệu quả nhất.

Pha sữa đúng cách

Cần có tỷ lệ nước và sữa bột phù hợp. Có người lo sợ sữa tươi quá nhạt nên thêm sữa bột vào trong sữa. Nếu cho trẻ thường xuyên uống sữa quá đặc sẽ gây ra đau bụng, táo bón, ăn uống không ngon, chán ăn, dẫn đến viêm ruột non xuất huyết cấp tính. Điều này là do cơ quan nội tạng của trẻ còn yếu, chịu không nổi gánh nặng và áp lực quá nặng.

Để đảm bảo an toàn, nhiều người chọn cách đun nóng sữa. Tuy nhiên chỉ nên đun ở 70°C trong 3 phút và 50°C trong 6 phút. Đun sôi quá lâu sẽ làm cho lactose trong sữa biến chất.

Nếu muốn thêm đường vì thích uống sữa ngọt thì tốt nhất nên sử dụng đường mía. Đường mía sau khi vào đường tiêu hóa bị tiêu hóa phân giải, biến thành glucose được cơ thể hấp thu. Cần chú ý tránh cho đường vào sữa ở nhiệt độ cao để loại bỏ những phần ung không mang nguồn giữa đường và sữa ở nhiệt độ cao. Nếu cùng làm nóng đường và sữa, sẽ làm cho lysin trong sữa gây ra phản ứng với đường ở độ nhiệt cao (80°C – 100°C), hình thành chất glycosyl lysin. Chất này không những không được cơ thể hấp thụ mà còn gây nguy hại cho sức khỏe. Vì vậy, nên đun sôi sữa xong để nguội đến nhiệt độ ấm (40°C – 50°C) mới cho đường vào hòa tan.

Khi pha sữa cho trẻ cần lưu ý tỉ lệ bột và sữa